

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 337/2015-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. mája 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Annou Líškovou, Advokátska kancelária, Šafárikovo námestie 7, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 42 C 15/2010 zo 16. februára 2011 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 Co 263/2011 zo 6. februára 2013 a takto

rozhodol:

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. mája 2013 doručená sťažnosť Alexandry Vrtochovej (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala

porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 42 C 15/2010 zo 16. februára 2011 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Co 263/2011 zo 6. februára 2013 (ďalej aj „napadnuté rozsudky“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou z 10. februára 2010 domáhala, aby okresný súd zaviazal odporcu na zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 3 320 € z titulu diskriminácie. Rozsudkom okresného súdu č. k. 42 C 15/2010-118 zo 16. februára 2011 bol jej návrh (žaloba) zamietnutý. Proti tomuto prvostupňovému rozhodnutiu vo veci podala sťažovateľka odvolanie. Rozsudkom krajského súdu sp. zn. 4 Co 263/2011 zo 6. februára 2013 bol potvrdený napadnutý rozsudok okresného súdu.

3. Sťažovateľka nesúhlasí s takým odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu, že súd prvého stupňa v dostatočnom rozsahu vykonal dokazovanie a na základe takto vykonaného dokazovania správne právne vec posúdil. Sťažovateľka k návrhu žaloby pripojila listinné dôkazy preukazujúce tvrdené skutočnosti, o. i. popis pracovnej pozície žalobkyne, mailovú komunikáciu s personalistkou pani [REDAKOVANÉ], mzdový lístok z mája 2008, mailovú komunikáciu žalobkyne s pánom [REDAKOVANÉ]. S uvedenými listinnými dôkazmi predloženými sťažovateľkou sa ani prvostupňový, ani druhostupňový súd podľa mienky sťažovateľky nezaoberal, nevyhodnotil a neodôvodnil ich v súlade s ustanovením § 120 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), lebo nerozhodol o ich vykonaní, resp. nevykonaní. Sťažovateľka v rámci súdneho konania navrhla vypočutie svedka [REDAKOVANÉ] a napriek skutočnosti, že prvostupňový súd ho ako dôkazný prostriedok navrhovateľkou pripustil, bol predvolaný na pojednávanie na 19. január 2011, osobne sa dostavil, avšak nebol okresným súdom vypočutý.

4. Sťažovateľka namieta aj odôvodnenie prvostupňového i druhostupňového rozhodnutia vo veci nepreukázania jednotlivých skutkových vymedzení neoprávneného

zásahu do jej osobnostných práv. Sťažovateľka podľa jej slov jednoznačne v súdnom konaní preukázala, že právnou a základnou príčinou tohto stavu bolo to, že v dôsledku zmluvného prevodu úloh centrálnej tlačovej služby do Siemens Business Services, s. r. o, boli zamestnancom garantované pracovnoprávne nároky z platných pracovných zmlúv, t. j. i pracovná funkcia a pracovná náplň. Na základe tejto skutočnosti došlo k tomu, že sťažovateľka i pán [REDACTED] (jej nadriadený) mali ako vedúci pracovníci takmer identické pracovné náplne, takže dochádzalo ku každodennému duplicitnému rozhodovaniu na jednom pracovisku, t. j. ku každodenným kompetenčným konfliktom.

5. Sťažovateľka však za tento právny stav nebola zodpovedná, bol za ňu zodpovedný zamestnávateľ, ktorý to mal riešiť spôsobom, aby nedochádzalo v dôsledku takto uzavretej zmluvy ku kompetenčným konfliktom na danom pracovisku a k podmienkam pre porušovaniu zásady rovnakého zaobchádzania v oblasti pracovnoprávnych vzťahov [porušenie § 3 zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov]. Zamestnávateľ mohol podľa sťažovateľky napr. vytvoriť dve oddelenia s dvomi vedúcimi pracovníkmi.

6. Pravdou je, že sťažovateľka na skutočnosť, že sa cíti zo strany pána [REDACTED] diskriminovaná, poukazovala zamestnávateľovi takmer 4 roky, avšak ten napriek jej písomným sťažnostiam situáciu neriešil. Napokon situáciu vyriešil prepustením sťažovateľky z pracovného pomeru. Ako dôkazy o týchto skutočnostiach predložila sťažovateľka písomné dôkazy, mailovú korešpondenciu s pánom [REDACTED], avšak ani jeden súd sa touto problematikou a predloženými dôkazmi v takomto význame nezaoberal.

7. Sťažovateľka namieta aplikáciu a výklad ustanovenia § 101 ods. 2 OSP, a to prvostupňovým i druhostupňovým súdom z dôvodu, že právna zástupkyňa sťažovateľky ani sťažovateľka sa na riadne nariadené pojednávanie nedostavili, pričom neúčasť oboch písomne ospravedlnila z dôvodu kolízie pojednávania s iným, skôr nariadeným termínom pojednávania právnej zástupkyne. Zo strany právnej zástupkyne išlo o zložité rozhodnutie,

ktorého súdneho konania sa zúčastní, pretože mala kolíziu s termínom, na ktorý čakala. Z dôvodu, že si bola vedomá skutočnosti, že na predmetnom pojednávaní budú vypočutí navrhnutí svedkovia, nežiada odročenie pojednávania. Vychádzajúc so zložitosti posúdenia prípadu však predpokladala, že konanie nebude na tomto pojednávaní ukončené vyhlásením rozsudku a že sťažovateľka bude mať možnosť vyjadriť sa k svedeckým výpovediam. V danom prípade je sťažovateľka toho názoru, že okresný súd mal zabezpečiť jej vypočutie k uskutočneným svedeckým výpovediam. Toto tvrdenie sťažovateľka podporne opiera aj o ustanovenie § 120 OSP. Podľa sťažovateľky ak je pripisovaná dôležitosť nedoručeniu vyjadrenia druhého účastníka konania, rovnakú dôležitosť vo vzťahu na dodržanie zásady spravodlivého procesu (ak nie v danom prípade väčšiu) majú i svedecké výpovede ako dôkazné prostriedky, ku ktorým sa sťažovateľka nemala možnosť vyjadriť, príp. navrhnuť ďalšie dôkazy. Sťažovateľka je toho názoru, že nemožno opomenúť, že procesný úkon účastníka súdneho konania, ktorý má podstatný vplyv na ďalšie súdne konanie, je možné považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu. Ak je účastník konania z uplatnenia tohto procesného úkonu vylúčený alebo v značnej miere obmedzený pri jeho uplatnení v dôsledku nesprávneho postupu súdu, dochádza v takomto prípade k stavu, keď sa mu postupom súdu odníma možnosť konať pred súdom, teda porušuje ústavné právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

8. Sťažovateľka namieta odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu, že neboli preukázané skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodíť, že došlo k priamej alebo nepriamej diskriminácii. Za právne nesprávny považuje výklad krajského súdu týkajúci sa dôkazného bremena, ktoré podľa odvolacieho súdu nespočíva len na odporcovi, ale zaťažuje navrhovateľa, ktorý musí uniesť dôkazné bremeno a uviesť skutočnosti, z ktorých je možné odvodiť, že došlo buď k priamej, alebo nepriamej diskriminácii, resp. že došlo k porušeniu zásad rovnakého zaobchádzania. Podľa tvrdenia krajského súdu sťažovateľka nepredložila také dôkazy, z ktorých by bolo možné usúdiť, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania na jej strane zo strany odporcu došlo. Tento výklad nepovažuje sťažovateľka za právne správny. Sťažovateľka v tejto súvislosti namieta, že prvostupňový i druhostupňový súd v danom prípade nesprávne aplikoval ustanovenie § 11 ods. 2

antidiskriminačného zákona v spojení s § 13 ods. 5 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov o tzv. prenesení dôkazného bremena, ktoré predstavuje odchýlku od všeobecnej konštrukcie vyjadrujúcej potrebu unesenia dôkazného bremena žalujúcou stranou v spore.

9. Podľa názoru sťažovateľky súdy nepostupovali správne pri prenesení dôkazného bremena na žalovaného, pretože navrhovateľka nemusí porušenie zásady rovnakého zaobchádzania preukazovať s istotou, resp. bez akýchkoľvek pochybností, ale stačí určitá miera pravdepodobnosti. Podľa názoru sťažovateľky procesné postupy oboch súdov v priebehu konaní sa neriadili už uvedeným ustanovením zákona a súdy neumožnili sťažovateľke preukázanie skutočností v rámci štádia dokazovania.

10. Podľa sťažovateľky závery, ktorými sa oba súdy v danom prípade vo svojom rozhodovaní riadili, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Sťažovateľka je toho názoru, že pri aplikácii § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona došlo zo strany oboch súdov k zásadnému popretiu účelu a významu tohto ustanovenia, keďže jej nebolo postupom súdov umožnené preukázať rozloženie dôkaznej povinnosti nevykonaním predložených dôkazov.

11. Sťažovateľka navrhla vydať tento nález:

„Základné právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Co 263/2011-176 zo dňa 6. februára 2013 a rozsudkom Okresného súdu Bratislava III v Bratislave č. k. 42C/15/2010-118 zo dňa 16.2.2011 porušené bolo.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Co 263/2011-176 zo dňa 6. februára 2013 a rozsudok Okresného súdu Bratislava III v Bratislave č. k. 42C/15/2010-118 zo dňa 16.2.2011 sa zrušuje a vec sa Okresnému súdu Bratislava III vracia na ďalšie konanie.

Krajský súd v Bratislave je povinný do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť finančné zadostučinenie sťažovateľovi vo výške 2 000 eur (slovom dvetisíc eur) na účet sťažovateľky...

Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania do 15 dní od doručenia tohto nálezu na účet jeho právnej zástupkyne...“

12. Sťažovateľka navrhla aj alternatívne znenie nálezu:

„Základné právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Co 263/2011-176 zo dňa 6. februára 2013 a rozsudkom Okresného súdu Bratislava č. k. 42C/15/2010-118 zo dňa 16.2.2011 porušené bolo.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Co 263/2011-176 zo dňa 6. februára 2013 a rozsudok Okresného súdu Bratislava III v Bratislave č. k. 42C/15/2010-118 zo dňa 16.2.2011 sa zrušuje a vec sa Krajskému súdu v Bratislave vracia na ďalšie konanie.

Krajský súd v Bratislave je povinný do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť finančné zadostučinenie sťažovateľovi vo výške 2 000,- eur (slovom dvetisíc eur)...

Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania do 15 dní od doručenia tohto nálezu na účet jeho právnej zástupkyne...“

II.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

14. Predmetom konania pred ústavným súdom je sťažnosť, v zmysle ktorej všeobecné súdy porušili vydaním napadnutých rozsudkov sťažovateľkino základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže (i) všeobecné súdy týmito napadnutými rozsudkami predovšetkým odňali sťažovateľke možnosť konať pred súdom (t. j. v konaní neuskutočnili jej vypočutie k svedeckým výpovediam), ďalej (ii) všeobecné súdy nevykonali dokazovanie v dostatočnom rozsahu a (iii) závery všeobecných súdov o tom, že neboli preukázané skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť záver o priamej alebo nepriamej diskriminácii (ako aj s tým súvisiaca aplikácia príslušných zákonov), sú arbitrárne a zjavne neodôvodnené.

15. Ústavný súd v úvode konštatuje, že je potrebné vzhľadom na charakter námietok sťažovateľky posúdiť jej prípustnosť z pohľadu vyčerpania efektívnych opravných

prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré jej právny poriadok na ochranu jej základných práv a slobôd účinne poskytuje.

16. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Podľa § 237 písm. f) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

17. Z listín tvoriacich prílohu sťažnosti, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, je zrejmé, že krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil ako vecne správny napadnutý rozsudok okresného súdu. Podľa sťažovateľky jej všeobecné súdy týmto postupom predovšetkým odňali možnosť konať pred súdom (t. j. v konaní neuskutočnili jej vypočutie k svedeckým výpovediam).

18. V konečnom dôsledku to podľa názoru sťažovateľky znamená, že všeobecné súdy odmietli poskytnúť ochranu jej základnému právu na súdnu ochranu.

19. V tejto súvislosti ústavný súd opätovne (napr. III. ÚS 342/2013) poukazuje na záver, že odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy a pod.). K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím.

20. Ústavou daná právomoc neumožňuje ústavnému súdu nahrádzať rozhodovaciu činnosť (právomoc) všeobecných súdov, ak je založená zákonom alebo na základe zákona. V danom prípade vzhľadom na charakter výhrad proti napadnutým rozsudkom všeobecných súdov ide o námietky, ktoré možno subsumovať pod dovolacie dôvody podľa § 237 písm. f) OSP.

21. Ústavný súd môže uplatniť svoju právomoc v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si sťažovateľ ako účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých sťažovateľovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy. Aj podľa stabilnej judikatúry ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a Občianskym súdnym poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07).

22. Sťažovateľka však v danej veci v sťažnosti neuvádza, či dovolanie v tejto veci podala, pričom nič neindikuje, že by uvedený právny prostriedok nápravy sťažovateľka využila. Vzhľadom na uvedené je ústavný súd toho názoru, že sťažovateľka nevyčerpala mimoriadny opravný prostriedok, ktorý jej zákon na ochranu jej práv účinne poskytoval a na ktorého použitie bola oprávnená v zmysle Občianskeho súdneho poriadku, čo zakladá neprípustnosť jej sťažnosti. Sťažovateľka ani len netvrdila (a tým menej preukazovala), že dovolanie nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Zo strany ústavného súdu preto neprichádza do úvahy ani prípadný postup podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

23. Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľky pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietol ako neprípustnú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2015